

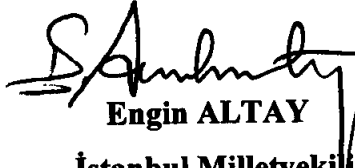

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 6/12/2017
Sayı : 1593

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

22.04.1983 tarihli ve 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanunu ile 18.01.1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin (Ulusal ve Yerel Meclislerde Kadınların Temsil Oranlarının Artırılması) Kanun Teklifi gerekçesiyle birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereği için arz ederiz. 06/12/2017

Engin ALTAY
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanvekili

Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili
Grup Başkanvekili

Engin ÖZKOÇ
Sakarya Milletvekili
Grup Başkanvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	- İçişleri - Kadın Erkek Fırsat Eşitliği	
Esas Komisyon	Anayasa	
Tarih :	20 Aralık 2017	Esas No: 2/1999

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LİĞİ
08 Aralık 2017
Numara:

T B M M G E N E L E Y R A K
08 Aralık 2017
No: 195985

ES-13 195985/1

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde kadınlara seçme ve seçilme hakkı bundan 83 yıl önce, 5 Aralık 1934'teki Anayasa değişikliğiyle tanınmıştır. İsviçre, İtalya, Fransa, İspanya, Yunanistan gibi Avrupa ülkelerinden çok daha önce seçme ve seçilme hakkına kavuşan Türk kadını son yıllarda yaşanan gelişmelere rağmen dünya sıralamasında seçilme hakkının kullanılmasında hala sonlarda yer almaktadır.

Dünyada 178 ülke parlamentosunun üye olduğu Parlamentolar Arası Birlik'in (IPU) 1 Ekim 2017 itibarıyla hazırladığı listeye göre kadınların meclisteki temsili açısından Türkiye 189 ülke arasında 133'üncü sırada yer almaktadır. Türkiye %14,9 oranı ile %18,1 orana sahip Arap ülkelerinin gerisinde yer almaktadır. Kadınların meclisteki temsil oranı Tunus'ta %31,3, Cezayir'de %25,8, Irak'ta % 25,3, Fas'ta % 20,5, Suudi Arabistan'da % 19,9, Ürdün'de % 15,4 ve Mısır'da % 14,9'dur. Türkiye kadın bakan sıralamasında ise 168'inci sırada yer almaktadır.

Dünyadaki bütün ülkelerin ortalaması dikkate alındığında kadınların parlamentolardaki ortalama temsil oranı %23,4'tür. Türkiye, güncel TBMM verilerine göre Kasım 2017 itibarıyla %14 oranı ile dünya ortalamasının %9,4 puan altındadır.

Dünyada mecliste kadın oranının en yüksek olduğu bölge yüzde 41,7'lik oranla İskandinav ülkeleridir. Dünyada bölgelerin karşılaştırılmasında parlamentolarda kadın temsil oranları aşağıdaki gibidir:

- Kuzey ülkeleri: yüzde 41,7.
- Amerika (Kuzey ve güney toplam): yüzde 28,3.
- Avrupa (Kuzey ülkeleri hariç): yüzde 25.
- Sahra altı Afrikası: yüzde 23,8.
- Asya: yüzde 19,6
- Arap ülkeleri: yüzde 18,9.
- Pasifik: yüzde 15.

Kadınların parlamentodaki temsili sıralamasında ise Rwanda % 61,8 oranıyla birinci sırada, Bolivya % 53,1 oranıyla ikinci sırada, Küba % 48,9 ile üçüncü sırada yer almaktadır.

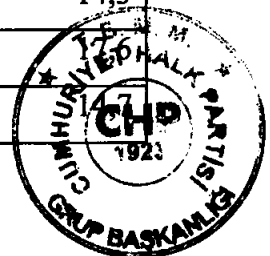
Yukarıdaki veriler göstermektedir ki, her ne kadar Türkiye kadınlara seçme ve seçilme hakkını ilk önce veren ülkelerden birisi olmasına rağmen, bu hakkın kullandırılmasında başarılı olamamıştır. 2017 yılı Kasım ayı TBMM verilerine göre Meclis'te kadın temsil oranı % 14,0 ve kadın milletvekili sayısı ise 76 olup bu verilerle Türkiye 186 ülke arasında son çeyrek içinde yer almaktadır. 1 Kasım Genel Seçim sonuçlarına göre 81 ilden 43'ünden, yani Türkiye'deki illerin %53'ünden hiç kadın milletvekili çıkmamıştır.

Yerel meclislerde de durum yukarıda anlatılandan farklı değildir. Mevcut koşullar kadınların ulusal ve yerel meclislerde daha çok temsil edilmesini engellemektedir.

Aşağıdaki tabloya göre son yıllarda kısmi bir ilerleme kaydedilse de sonuçlar kadınların parlamentoda yeterli oranda temsil edilmediğini açıkça göstermektedir. Kadınların daha çok ulusal ve yerel meclislerde temsil edilmesi için pozitif ayrımcılığa ihtiyaç vardır. Yasal düzenlemelerle erkeklere göre siyasi yarışlarda daha zayıf kalan kadınların desteklenerek ülke yönetiminde daha çok söz sahibi olmalarının sağlanması bir zorunluluk arz etmektedir.

Bazı seçim dönemlerine göre TBMM kadın milletvekili sayıları ve oranları

SEÇİM YILI	MİLLETVEKİLİ SAYISI	KADIN MİLLETVEKİLİ	KADIN ORANI(%)
1935	395	18	4,6
1943	435	16	3,7
1950	487	3	0,6
1957	610	8	1,3
1965	450	8	1,8
1973	450	6	1,3
1991	450	8	1,8
1999	550	22	4,2
2002	550	24	4,4
2007	550	50	9,1
2011	550	79	14,3
2015(7 Haziran)	550	97	
2015(1 Kasım)	550	81	

Ülkemizde hayatımızın her alanında yer alması gereken kadınların TBMM’de de aynı şekilde temsil edilmeleri gerekir. Ülkemizin ve Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk **“Kadınlar içtimai hayatta erkeklerle birlikte yürüyerek birbirinin yardımcısı ve destekçisi olacaklardır. Bir toplum, cinslerden yalnız birinin yüzyılımızın gerektirdiklerini elde etmesiyle yetinirse, o toplum yarı yarıya zayıflamış olur. Bizim toplumumuzun uğradığı başarısızlıkların sebebi, kadınlarımıza karşı ihmal ve kusurdur”** şeklindeki ifadeleri kadınların sosyal ve ekonomik hayatımızın her alanında erkeklerle birlikte eşit koşullarda ve eşit haklara sahip olarak yerini alması gerektiğine işaret etmektedir. Bu alanlardan birisi de ülke yönetimidir. Ancak yukarıda da açıkça anlatıldığı üzere günümüze kadar kadınların ülke yönetiminde hak ettikleri yeri alamamıştır. Bu konuda yapılacak pozitif ayrımcılık kadınların daha çok siyasal hayata katılmaları ve ülke yönetiminde daha çok söz sahibi olmalarını sağlayacaktır.

Yukarıda açıklanan nedenler ışığında bu Kanun Teklifi ile kadınların ulusal (TBMM) ve yerel meclislerde daha çok temsil edilerek ülke yönetiminde daha çok söz sahibi olmalarının sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Teklifin birinci maddesinde 2820 sayılı Kanunun 37'nci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle TBMM'ne üye seçiminde cinsiyet eşitliğinin belirli ölçüde sağlanmasını garanti edecek şekilde belirlenmesi sağlanmaktadır. Bu kapsamda siyasi partilere seçim listelerini oluştururken sadece erkek veya sadece kadın egemen değil her iki cinsin her birinin en az üçte birinin TBMM üyeliğine seçilmesini garanti altına almaları yükümlülüğü belirlenmektedir. Bu belirlemenin yöntemi ise siyasi partilerin kendi tercihlerine bırakılmaktadır. Bu madde ile getirilen kuralın uygulanması ise ilgili Seçim Kurullarınca aday listelerinin verilmesi sırasında resen denetlenecektir.

MADDE 2- Teklifin 2'nci maddesiyle 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 10'uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklikle yerel meclislerde kadın ve erkeklerin her birinin en az üçte bir oranında belirlenerek cinsiyet eşitliğinin belirli ölçüde oluşması sağlanmaktadır. Bu kapsamda siyasi partilere belediye ve il genel meclisi aday ve yedek listelerini oluştururken cinsiyetlerden birinin yerel mecliste en az üçte bir oranında belirleme yükümlülüğü verilmektedir. Bu belirlemenin yöntemi ise siyasi partilerin kendi tercihlerine bırakılmaktadır. Bu madde ile getirilen kuralın uygulanması ise ilgili Seçim Kurullarınca aday listelerinin verilmesi sırasında resen denetlenecektir.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

**2820 SAYILI SİYASİ PARTİLER KANUNU İLE 2972 SAYILI MAHALLİ
İDARELER İLE MAHALLE MUHTARLIKLARI VE İHTİYAR HEYETLERİ
SEÇİMİ HAKKINDA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1-22.04.1983 tarihli ve 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 37'nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Siyasi partiler, milletvekilliği genel veya ara seçimlerinde, adaylık için müracaat eden ve adaylığı uygun bulunanlar arasından adayların tespitini; **her bir seçim çevresinde her iki cinsiyetin en az üçte biri oranında temsilini sağlayacak şekilde** serbest, eşit, gizli oy, açık tasnif esasları çerçevesinde, tüzüklerinde belirleyecekleri usul ve esaslardan herhangi biri veya birkaçı ile yapabilirler. **Hesaplama da kesirler tama iblağ edilir.**

MADDE 2- 18.01.1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 10'uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Yapılan aday tespitinde belediye başkanlığı için bir aday, belediye meclisi üyeliklerine o seçim çevresi için tespit edilen üye adedi kadar asıl ve yedek olarak ayrı ayrı; il genel meclisi üyeliklerine o seçim çevresi için tespit olunan asıl ve yedek üyelikler sayısı kadar ayrı ayrı, aday belirlenir. **Siyasi partiler, belediye meclisi üyelikleri ile il genel meclisi üyelikleri asıl ve yedek aday listelerini her iki cinsiyetin, en az üçte biri oranında temsiline olanak sağlayacak şekilde belirler. Hesaplama da kesirler tama iblağ edilir.**”

MADDE 3- Bu Kanun yapılacak ilk genel ve yerel seçimlerde uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

